

The implementation of good governance principles in the administration of loei municipality, loei province

Narathip Promted ^{1*} and Sukhapat Anonjarn ²

^{1,2} Mahamakut Buddhist University.

* Corresponding author. E-mail: narathip.pro@student.mbu.ac.th

ABSTRACT

This research aims to study 1) public opinion on administrators according to the application of good governance in local government, 2) compare public opinion on administrators according to the application of good governance in local government classified by personal factors, and 3) public suggestions and guidelines for administrators according to the application of good governance in local government. The sample group used was citizens aged 18 years and over who were eligible to vote in Loei Municipality. The sample size was determined using Taro Yamane's calculation formula, totaling 390 people. The research instrument was a questionnaire with a reliability value of 0.880 The statistics used for analysis were number, percentage, mean, standard deviation, and data analysis. Hypothesis testing was done using t-test and f-test.

The results of research were found that: 1) The public's opinion on the executives according to the application of good governance principles in local government of Loei Municipality, Loei Province, was at a high level overall ($\bar{X} = 3.69$). When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average value was the decentralization principle ($\bar{X} = 4.17$), followed by the equality principle ($\bar{X} = 4.08$), and the aspect with the lowest average value was the transparency principle ($\bar{X} = 3.05$). 1) Comparison of the public's opinion on the executives according to the application of good governance principles in local government of Loei Municipality, Loei Province, classified by personal factors. Overall, the public with different statuses and ages had significantly different opinions on the executives according to the application of good governance principles in local government of Loei Municipality, Loei Province at a statistical level of 0.05. The public with different genders, education levels, occupations, and monthly incomes had no differences in their opinions on the executives according to the application of good governance principles in local government of Loei Municipality, Loei Province. 3) Recommendations for the public's guidelines on the executives according to the application of good governance principles in local government of Loei Municipality include: There should be a method for checking budget spending to ensure value for money and efficient management. Easy to use and fast, focusing on developing various services such as cleaning, water maintenance, transportation system development, and public health care, etc.

Keywords: Good governance, local government, opinions

การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย

นราธิป พรหมเทศ ^{1*} และ สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ ²

^{1,2} มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

* Corresponding author. E-mail: narathip.pro@student.mbu.ac.th

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ข้อเสนอแนะแนวทางของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลเลย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน (Taro Yamane) จำนวนทั้งสิ้น 390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.880 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูล ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติค่าที (t-test) และใช้สถิติเอฟ (f-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักการกระจายอำนาจ ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมา คือ ด้านหลักความเสมอภาค ($\bar{X} = 4.08$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 3.05$) 2) การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยภาพรวมประชาชนที่มีสถานภาพ อายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ไม่แตกต่าง 3) ข้อเสนอแนะแนวทางของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย ได้แก่ ควรมีวิธีการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณให้มีความคุ้มค่าและเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ที่ใช้งานง่ายและรวดเร็ว ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบริการต่างๆ เช่น การรักษาความสะอาด การบำรุงรักษาทางน้ำ การพัฒนาระบบขนส่ง และการดูแลสุขภาพของประชาชน เป็นต้น

คำสำคัญ: หลักธรรมาภิบาล, การปกครองส่วนท้องถิ่น, ความคิดเห็น

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

พัฒนาการการปกครองท้องถิ่นของไทย เริ่มต้นขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชดำริให้ทดลองจัดตั้งหน่วยการปกครองแบบใหม่ในระดับท้องถิ่นขึ้นในปี พ.ศ. 2440 เรียกว่า “สุขาภิบาลกรุงเทพ” จากการที่พระองค์ท่านเสด็จประพาสยุโรปและประเทศเพื่อนบ้านที่เคยเป็นอาณานิคมของอังกฤษหลายครั้ง ทำให้ทรงสังเกตเห็นถึงบทบาทของหน่วยงานปกครองท้องถิ่นในการดูแลท้องถิ่นในประเทศเหล่านั้น หน้าที่สำคัญของเขตสุขาภิบาลกรุงเทพมหานคร คือ การรักษาความสะอาดในชุมชน ปรับปรุงและก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสาธารณะในชุมชน เช่น ถนน ไฟถนน สวนสาธารณะ สนามกีฬา เป็นต้น ซึ่งเป็นธรรมชาติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินการโดยข้าราชการ (Local Government by Government Official) ต่อมาในปีพ.ศ. 2448 เกิดสุขาภิบาลท่าฉลอม และในปี พ.ศ. 2451 มีการตราพระราชบัญญัติ จัดการสุขาภิบาล ร.ศ. 127 ให้มีการจัดตั้งสุขาภิบาลในหัวเมืองต่างๆ ทั่วประเทศ (ธนสวรรค์ เจริญเมือง, 2550,

หน้า 88-90) ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 พระองค์ได้ทดลอง จัดตั้งสภาประชาธิปไตยในระดับชาติ เรียกว่า “ดุสิตธานี” ซึ่งถือเป็นการทดลองปกครองส่วนท้องถิ่น ขึ้นในเมืองไทยนั่นเอง (นรนิติ เศรษฐบุตร, 2550)

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ทรงตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อทำการศึกษาบทเรียนจากประเทศเพื่อนบ้าน เรียกว่า คณะกรรมการจัดการประชาธิปไตย ผลการศึกษาพบว่าควรจัดตั้งเทศบาลขึ้นมา สาเหตุที่พระองค์ทรงเตรียมจัดตั้งเทศบาล เพราะทรงเห็นว่าประชาชนไทยควรจะได้ฝึกฝนควบคุมกิจการของท้องถิ่น ก่อนที่พวกเขาจะควบคุมกิจการของรัฐในระบบรัฐสภาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต พระองค์ทรงพระราชทานสัมภาษณ์แก่หนังสือพิมพ์นิวยอร์ก ไทม์ เมื่อ 28 เมษายน พ.ศ. 2474 (ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2550) ว่า “ข้าพเจ้าเห็นว่าสิทธิเลือกตั้งของประชาชนควรจะต้องเริ่มต้นที่การปกครองท้องถิ่นใน รูปเทศบาล ข้าพเจ้าเชื่อว่าประชาชนควรมีสิทธิมีเสียงในกิจการท้องถิ่นก่อน เราพยายามให้การศึกษาเรื่องนี้แก่เขา ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการผิดพลาดถ้าเราจะมี การปกครองระบอบรัฐสภา ก่อนที่ประชาชนจะมีโอกาสเรียนรู้ และมีประสบการณ์อย่างดีเกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้งในกิจการปกครองท้องถิ่น” ในปี พ.ศ. 2475 เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข คณะราษฎรได้มีการตราพระราชบัญญัติ ระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2476 และกำหนดให้เทศบาลเป็นองค์กรบริหาร รูปหนึ่งของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และมีพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ให้มี เทศบาล 3 แบบ คือ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล เริ่มต้นที่ยกฐานะสุขาภิบาล 35 แห่ง ที่มีอยู่ขึ้นเป็นเทศบาล แล้วจัดตั้งเพิ่มเติม โดยในปี พ.ศ. 2488 เทศบาลทั่วประเทศมีจำนวน 117 แห่ง โดยเทศบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นองค์กรที่มีงบประมาณ ทรัพย์สิน และเจ้าหน้าที่ ของตนเอง และมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติงานในเขตท้องถิ่นนั้นตามกฎหมายระบุ (ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2550) ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2481 พระราชบัญญัติ เทศบาล พ.ศ. 2486 และพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ขึ้นใช้แทนกฎหมายเก่าทั้งหมด ซึ่งประเทศไทยได้ใช้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 เป็นหลักมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมอยู่เป็นระยะจนถึงฉบับที่ 13 พ.ศ. 2552 เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพทางสังคมที่เปลี่ยนแปลง ไป ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่ให้ความสำคัญกับรูปแบบการปกครองตนเองของท้องถิ่น

จากที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่า วิวัฒนาการรูปแบบการปกครองท้องถิ่นไทยมีการพัฒนา ตามลำดับ โดยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลมีความสำคัญอย่างมาก เพราะถือว่าจัดตั้งขึ้น ในเขตชุมชนที่มีความเจริญ และมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด งานส่วนใหญ่ของเทศบาล เป็นการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ทำให้เทศบาลได้รับการยอมรับว่าเป็นองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจปกครองตนเองที่สมบูรณ์ที่สุดและมีความเป็นประชาธิปไตยใกล้เคียงกับ ความสมบูรณ์แบบอย่างที่สุด ถึงแม้ว่าการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลจะเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่มีวิธ การปกครองตนเองตามแนวทางของการกระจายอำนาจเพื่อแบ่งเบา ภาระของรัฐบาลมายาวนาน แต่ก็ยังพบว่ามีข้อจำกัด อุปสรรค และปัญหาในการดำเนินงาน โดยทั่วไปอยู่หลายประการ (ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2550)

ธรรมาภิบาลถือเป็นแนวคิดสำคัญในการบริหารงาน และการปกครองในปัจจุบัน เพราะ โลกปัจจุบันให้ความสนใจกับเรื่องของโลกาภิวัตน์ และธรรมาภิบาล หรือการบริหารจัดการที่ดีมากขึ้น แทนการสนใจเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมดังแต่ก่อน เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจ การสื่อสาร และการกระทำในพื้นที่หนึ่งๆ มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่ออีกพื้นที่หนึ่ง การพัฒนาทางการเมืองและการปกครองจึงให้ความสำคัญกับประชาชนมากขึ้นเรื่อยๆ หากประเทศใดต้องการการเติบโตอย่างยั่งยืน การมุ่งเน้นที่ธุรกิจหรือการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐโดยไม่คำนึงถึงสังคม ประชาชนและสิ่งแวดล้อมก็ไม่สามารถดำรงอยู่ได้อีกต่อไป ธรรมาภิบาลกลายเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญและได้มีการนำไปปฏิบัติจริงมากขึ้น ดังนั้นธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดีจึงเป็นเรื่องที่ประชาชนให้ความสนใจ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐและลูกจ้างของบริษัทเอกชน เนื่องจากธรรมาภิบาลเป็นการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยยึดหลักการบริหารจัดการที่เป็นธรรม ซื่อสัตย์ โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งที่ทำไป พร้อมทั้งให้คำตอบหรือตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเต็มใจรับผิดชอบ มีคุณธรรมและจริยธรรมในการทำงาน รวมถึงการมีส่วนร่วมในการรับทราบ ตัดสินใจ ดำเนินการ และประเมินผล ตลอดจนรับทราบผลการตัดสินใจร่วมกัน (ถวิลวดี บุรีกุล, 2546)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้จัดให้มีรางวัลการบริหารจัดการที่ดีเป็นประจำทุกปี เพื่อสร้างแรงจูงใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาการบริหารจัดการตามอำนาจหน้าที่ของตนเองให้เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน โดยมุ่งเน้นการประเมินผลการบริหารจัดการของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และการให้บริการสาธารณะที่ดี และมีคุณภาพแก่ประชาชน จากสถิติข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดี ประจำปี 2546-2552 และปี 2554 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2556)

เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย เป็นหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แม้เทศบาลจะมีการประเมิน ITA (Integrity and Transparency Assessment) เป็นประจำทุกปีเพื่อวัดความโปร่งใสและความซื่อสัตย์ขององค์กร แต่ในช่วง 5 ปีย้อนหลัง (พ.ศ. 2563-2567) พบว่า คะแนน ITA มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงมีข้อจำกัดในการสะท้อนประสิทธิภาพการบริหารงานที่สมบูรณ์ ดังนี้ ปี 2563: 73.15 คะแนน ปี 2564: 81.49 คะแนน ปี 2565: 83.12 คะแนน ปี 2566: 98.50 คะแนน ปี 2567: 95.26 คะแนน จากข้อมูลพบว่าแม้คะแนน ITA จะเพิ่มขึ้นเกือบ 25 คะแนนในระยะเวลา 4 ปี (2563-2566) แต่ในปี 2567 คะแนนกลับลดลงเล็กน้อย สะท้อนถึง ความไม่แน่นอน และ ข้อจำกัดของกรอบการประเมิน ITA ที่มุ่งเน้นเฉพาะ "ความโปร่งใส" และ "ความซื่อสัตย์" เท่านั้น ขณะที่การบริหารงานท้องถิ่นจำเป็นต้องครอบคลุมมิติที่ซับซ้อนและหลากหลายยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2568) ITA เป็นเครื่องมือประเมินที่เน้น ความโปร่งใส ผ่านการเปิดเผยข้อมูล และ ความซื่อสัตย์ ผ่านการป้องกันการทุจริต แม้เทศบาลเมืองเลยจะได้คะแนน ITA สูงขึ้นต่อเนื่อง แต่คะแนนเหล่านี้ ไม่สามารถสะท้อนประสิทธิภาพในมิติอื่นๆ ที่สำคัญได้

จากที่กล่าวมาผู้วิจัย มีความต้องการศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย โดยนำหลักธรรมาภิบาล 10 หลัก ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ มาใช้เป็นกรอบวิจัยแทน เพื่อวิเคราะห์ปัญหาอย่างรอบด้านและเสนอแนวทางพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย เพื่อช่วยประเมินว่าเทศบาลเป็นองค์กรที่ "ดีครบทุกด้าน" หรือไม่ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาและส่งเสริมแก่ผู้บริหารเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล อันจะส่งผลต่อการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ดีในภาพรวมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารตามการนำหลัก ธรรมาภิบาล ไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลเลย จังหวัดเลย จำนวน 15,848 ราย (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2568)

1.2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขต เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1960) จำนวน 390 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ (1) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลบางประการของผู้ตอบแบบสอบถาม คำตอบมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ถามเกี่ยวกับ สถานภาพ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ (2) เป็นคำถามเกี่ยวกับกระบวนการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในหลักธรรมาภิบาล 10 หลัก คือ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ จำนวน 50

ตอนที่ (3) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย เป็นคำถามแบบปลายเปิดที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ประชาชนที่มี สถานภาพ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลยแตกต่างกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีล้านช้าง ถึง นายกเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของประชาชนในเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย

4.2 ผู้วิจัยได้รับแบบตอบรับในการขอความอนุเคราะห์ลงพื้นที่แจกแบบสอบถาม และผู้วิจัยดำเนินการลงพื้นที่แจกแบบสอบถาม ให้แก่กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามวิจัยในครั้งนี้

4.3 ผู้วิจัยคอยตรวจสอบข้อมูลของแบบสอบถามที่ได้รับ รวบรวมข้อมูลทั้งหมด

4.4 ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับ รวบรวมข้อมูลทั้งหมด เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.5 การวิจัยครั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นองค์รวมและสมบูรณ์ที่สุด ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสารทางวิชาการต่างๆ เช่น บทความ หนังสือ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ คุชชินนิพนธ์ เอกสารเผยแพร่ทั้งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยผลโครงการครั้งนี้ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

5.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ใช้หาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (percentage)

5.2 วิเคราะห์การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยพิจารณาจากขอบเขตของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการแบบสอบถามผลที่ได้จากการแปลผล ดังนี้ (สำเร็จ จันทรสุวรรณ, 2547)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21-5.00 หมายถึง การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41-4.20 หมายถึง การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61-3.40 หมายถึง การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นปานกลาง

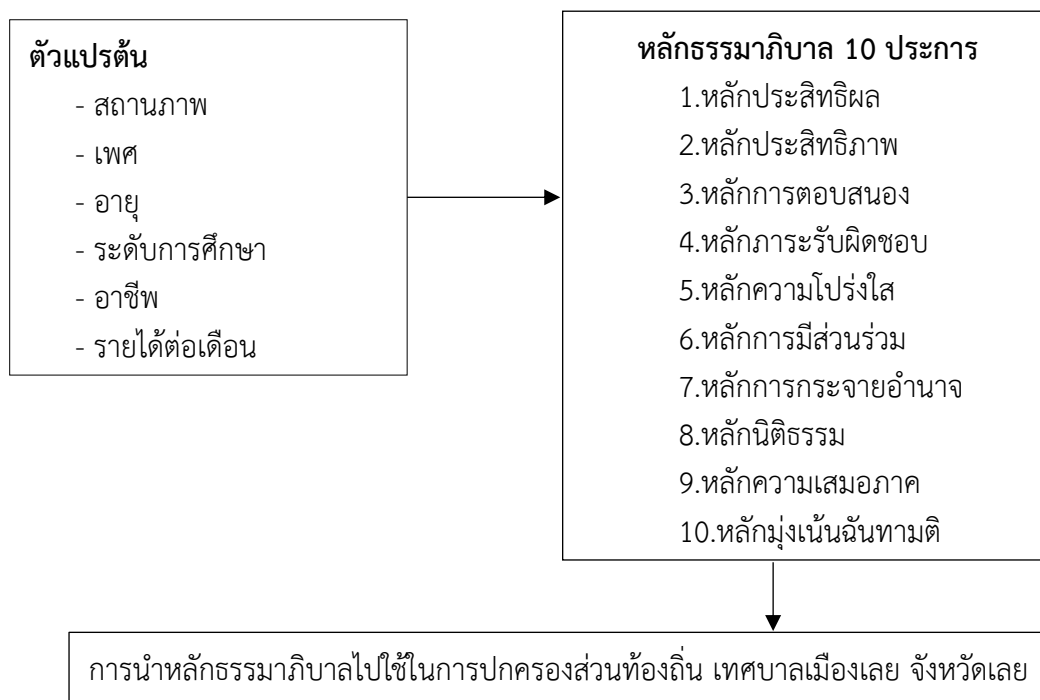
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81-2.60 หมายถึง การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.80 หมายถึง การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นน้อยที่สุด

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย จำแนกตาม สถานภาพ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ใช้สถิติทดสอบค่าที (Independent t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

5.4 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประมาณ วิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่ และพรรณนาวิเคราะห์ นำเสนอแบบบรรยายความเรียง เพื่อให้ทราบประสิทธิภาพของตัวชี้วัดที่ได้ศึกษา เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการนำพัฒนาต่อยอด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพคือ สมรส คิดเป็นร้อยละ 78.97 เป็นเพศชาย จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 54.62 มีอายุ 31 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 70.00 มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 43.33 ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 42.56 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ ต่อเดือน 10,000 – 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 63.33

2. ความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล เมืองเลย จังหวัดเลย

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลยโดยภาพรวม

ความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาล ไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านหลักประสิทธิผล	3.43	0.82	มาก
2. ด้านหลักประสิทธิภาพ	3.35	0.87	ปานกลาง
3. ด้านหลักการตอบสนอง	3.58	0.73	มาก
4. ด้านหลักการรับผิดชอบต่อ	3.79	0.41	มาก
5. ด้านหลักความโปร่งใส	3.05	0.43	ปานกลาง
6. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	3.80	0.68	มาก
7. ด้านหลักการกระจายอำนาจ	4.17	0.47	มาก

ความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาล ไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
8. ด้านหลักนิติธรรม	4.02	0.54	มาก
9. ด้านหลักความเสมอภาค	4.08	0.55	มาก
10. ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ	3.66	0.70	มาก
รวม	3.69	0.38	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักการกระจายอำนาจ ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมา คือ ด้านหลักความเสมอภาค ($\bar{X} = 4.08$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 3.05$) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

1. ด้านหลักประสิทธิภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.43$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานราชการมีการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับหน่วยงานอื่นๆ ในระดับใด ($\bar{X} = 3.51$) รองลงมา คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานราชการมีการติดตาม ประเมินผลและพัฒนา ปรับปรุง อย่างต่อเนื่องในด้านประสิทธิภาพของการดำเนินงานและเป็นระบบในระดับใด ($\bar{X} = 3.45$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านพอใจกับผลลัพธ์ที่ได้รับจากการบริการของหน่วยงานราชการในระดับใด ($\bar{X} = 3.36$)

2. ด้านหลักประสิทธิภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานราชการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าให้เกิดประสิทธิภาพในระดับใด ($\bar{X} = 3.46$) รองลงมา คือ ท่านมีความเชื่อมั่นในความสามารถของหน่วยงานในการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานในระดับใด ($\bar{X} = 3.42$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานมีการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการอย่างเหมาะสมในระดับใด ($\bar{X} = 3.27$)

3. ด้านหลักการตอบสนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานมีการสื่อสารที่ชัดเจนเกี่ยวกับบริการที่มีให้ในระดับใด ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมา คือ ท่านเห็นว่าหน่วยงานมีการปรับปรุงบริการตามความคาดหวังของประชาชนในระดับใด ($\bar{X} = 3.45$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานสามารถให้บริการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดในระดับใด ($\bar{X} = 3.36$)

4. ด้านหลักการรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านพอใจกับการตรวจสอบและประเมินผลการทำงานของหน่วยงานในระดับใด ($\bar{X} = 4.11$) รองลงมา คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานมีการแสดงความรับผิดชอบต่อการทำงานของตนเองในระดับใด ($\bar{X} = 4.06$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานมีการจัดการกับข้อผิดพลาดในการทำงานอย่างเหมาะสมในระดับใด ($\bar{X} = 2.87$)

5. ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมาในระดับใด ($\bar{X} = 3.36$) รองลงมา คือ ท่านมีความเชื่อมั่นในความโปร่งใสของการดำเนินงานของหน่วยงานในระดับใด ($\bar{X} = 3.28$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านพอใจกับการชี้แจงข้อมูลของหน่วยงานเมื่อมีข้อสงสัยในระดับใด ($\bar{X} = 2.77$)

6. ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีความเชื่อมั่นในความสามารถของหน่วยงานในการสร้างความร่วมมือกับประชาชนในระดับใด ($\bar{X} = 4.46$) รองลงมา คือ ท่านเห็นว่าหน่วยงานมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนเข้าร่วมในระดับใด ($\bar{X} = 3.73$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างจริงจังในระดับใด ($\bar{X} = 3.54$)

7. ด้านหลักการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีความเชื่อมั่นว่าหน่วยงานท้องถิ่นสามารถตัดสินใจและดำเนินการได้อย่างอิสระตามความต้องการของชุมชนในระดับใด ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมา คือ ท่านคิดว่าการกระจายอำนาจช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่มี

ผลกระทบต่อชีวิตของตนในระดับใด ($\bar{X} = 4.23$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านมีโอกาสในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจในชุมชนของท่านในระดับใด ($\bar{X} = 4.04$)

8. ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานมีการใช้อำนาจตามกฎหมายอย่างเป็นธรรมในระดับใด ($\bar{X} = 4.11$) รองลงมา คือ ท่านพอใจกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยงานในระดับใด ($\bar{X} = 4.02$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านมีความเชื่อมั่นในความยุติธรรมของการดำเนินงานของหน่วยงานในระดับใด ($\bar{X} = 3.96$)

9. ด้านหลักความเสมอภาค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานมีการคำนึงถึงความหลากหลายของประชาชนในการให้บริการในระดับใด ($\bar{X} = 4.19$) รองลงมา คือ ท่านพอใจกับการไม่แบ่งแยกในการให้บริการของหน่วยงานในระดับใด ($\bar{X} = 4.12$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านเห็นว่าหน่วยงานมีการให้บริการอย่างเท่าเทียมกันในระดับใด ($\bar{X} = 3.98$)

10. ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานมีการส่งเสริมการปรึกษาหารือและหาข้อสรุปที่เป็นฉันทามติระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับใด ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมา คือ ท่านคิดว่าหน่วยงานมีการสื่อสารผลการหาข้อตกลงให้ประชาชนทราบในระดับใด ($\bar{X} = 3.75$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านคิดว่าการตัดสินใจของหน่วยงานสะท้อนถึงความต้องการและข้อเสนอแนะจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในระดับใด ($\bar{X} = 3.52$)

3. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย	สถิติที่ใช้	p-value	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1. ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ต่างกัน	One-Way ANOVA	0.003*	√	
2. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเลยจังหวัดเลย ต่างกัน	t-test	0.796		√
3. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเลยจังหวัดเลย ต่างกัน	One-Way ANOVA	0.005*	√	
4.ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ต่างกัน	One-Way ANOVA	0.087		√
5. ประชาชนที่มีอาชีพที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเลยจังหวัดเลย ต่างกัน	One-Way ANOVA	0.072		√

สมมติฐานการวิจัย	สถิติที่ใช้	p-value	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
6.ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ต่างกัน	One-Way ANOVA	0.921		√

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยภาพรวมประชาชนที่มีสถานภาพอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ไม่แตกต่าง

4. ข้อเสนอแนะแนวทางของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาล ไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย ได้แก่ ควรมีวิธีการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณให้มีความคุ้มค่าและเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ที่ใช้งานง่ายและรวดเร็ว ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบริการต่างๆ เช่น การรักษาความสะอาด การบำรุง รักษาทางน้ำ การพัฒนาระบบขนส่ง และการดูแลสุขภาพของประชาชน จัดเวทีประชาคมในระดับชุมชนและเขตเทศบาล เพื่อให้ประชาชนสะท้อนปัญหาและข้อเสนอแนะ เปิดให้ชาวบ้านร่วมสังเกตการณ์ในการจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจรับงาน และการอนุมัติงบประมาณ และพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ ความสามารถในการด้านกฎหมาย งบประมาณ และการบริหารงานสาธารณะ

อภิปรายผล

ผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักการกระจายอำนาจ รองลงมา คือ ด้านหลักความเสมอภาค และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารท้องถิ่นให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาล เช่น ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความคุ้มค่า และหลักนิติธรรมในการบริหารงาน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการบริหารที่ดี เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลยอาจส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เช่น การจัดเวทีประชาคม การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความต้องการของชุมชน เป็นต้น มีระบบการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ เช่น ผ่านเว็บไซต์ ป้ายประกาศ หรือสื่อท้องถิ่น ทำให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานได้ เจ้าหน้าที่และผู้บริหารของเทศบาลปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน การให้บริการประชาชนของเทศบาลเมืองเลยอาจมีคุณภาพสูง รวดเร็ว เป็นธรรม และเข้าถึงได้ ทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจในระบบการบริหารงาน จึงทำให้ความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของโกวิท พวงงาม (2550) ได้กล่าวไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การที่องค์กรหนึ่งมีพื้นที่อาณาเขตของตนเองมีประชากรและมีรายได้ตามที่หลักเกณฑ์กำหนด มีอำนาจและมีอิสระในการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลัง รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ให้บริการในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในชุมชนหรือการมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเองโดยผ่านตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง เช่น การมีสภาท้องถิ่น เป็นต้น และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของชนิตาภา สอนโต และพิชัยรัฐ หมั่นดวง (2567) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนาหนองพุ่ม อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนาหนองพุ่ม อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ

หลักการตอบสนอง ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมาคือ ด้านหลักประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.16$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านหลักความเสมอภาค ($\bar{X} = 3.53$) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าทางเทศบาลตำบลนาหนองพุ่ม อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสม เช่น มีการรณรงค์เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือสมาชิกของสังคมถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละความอดทนขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้โดยการปรับปรุงระบบและกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส และตระหนักว่ามีทรัพยากรค่อนข้างจำกัด ดังนั้น ในการบริหารจัดการการดำเนินงานจะต้องยึดหลักความประหยัดและความคุ้มค่า สอดคล้องกับงานวิจัยของพีระ พันธุ์งาม (2561) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังซ้าย อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังซ้าย มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมากพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยพบว่า อันดับที่ 1 ด้านหลักความคุ้มค่า อันดับที่ 2 ด้านหลักการมีส่วนร่วม อันดับที่ 3 ด้านหลักนิติธรรมอันดับที่ 4 ด้านหลักคุณธรรม อันดับที่ 5 ด้านหลักความโปร่งใส และอันดับที่ 1 ด้านหลักความรับผิดชอบ อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลวังซ้ายมีผู้บริหารที่มีความสามารถบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลได้ครบถ้วนทุกด้าน ประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบมองเห็นภาพของการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมยอมส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นและประชาชนทำให้ชุมชนอยู่ดีมีสุขและเป็นที่ยอมรับ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒิสักดิ์ เพียรจิตร (2564) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหมอนนาง อำเภอพุนนาค จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหมอนนาง ในภาพรวมแล้วทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในลำดับที่ 1 รองลงมาคือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักคุณธรรม และสุดท้ายคือด้านหลักนิติธรรมตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรส หรือมีครอบครัวมักมีความรับผิดชอบต่อคนในครอบครัว เช่น ลูก หรือคู่สมรส ทำให้พวกเขาให้ความสำคัญกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการ การศึกษา การแพทย์ และการบริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ จึงอาจให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาลด้าน “ความคุ้มค่า” และ “ความรับผิดชอบ” ของผู้บริหารมากกว่ากลุ่มอื่น ผู้ที่มีสถานภาพโสด อาจให้ความสำคัญกับความโปร่งใส ความเท่าเทียม และโอกาสในการมีส่วนร่วม เนื่องจากอาจมีเวลามากกว่าในการติดตามข่าวสารหรือเข้าร่วมกิจกรรมของท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของกิตติ์วี เลชะกุล (2561) ที่ได้กล่าวมาจุดหมายปลายทางของการบริหารก็เพื่อประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง การบริหารงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา กิจกรรมต่าง ๆ ไม่เพียงแต่ในเชิงเป้าประสงค์เท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการพัฒนาการบริหารหรือการปรับปรุงการบริหารงานของหน่วยงานของรัฐให้มีประสิทธิภาพหรือมีขีดความสามารถสูง การบริหารจัดการแบบบูรณาการที่คำนึงถึงเป้าหมายและความต้องการของประชาชนการประสานงานระหว่างทุกส่วนที่เกี่ยวข้องจะช่วยนำไปสู่ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างมี เอกภาพอันจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนโดยรวมต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของวิชุกร นาคธน (2549) ได้กล่าวไว้ว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของการ ปกครองประเทศ โดยรัฐบาลกระจายอำนาจการบริหารจัดการเกี่ยวกับการกิจการแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ โดยมีกฎหมายให้อำนาจสามารถดำเนินกิจกรรมและบริการสาธารณะบางอย่างที่จำเป็นและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นภายใต้หลักของความยืดหยุ่น คล่องตัวและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพลอยไพลิน ต้นเจริญพงศ์ และนันทินา โชติพิทยานนท์ (2566) วิจัยเรื่อง ทักษะคิดของประชาชนต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งสำหรับประชาชนผู้ได้รับสิทธิ ในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจการบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจการบริหารตามหลัก

ธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งในทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชตินุช ไชศรี (2566) วิจัยเรื่อง ธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรกรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี พบว่าสถานภาพของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ที่แตกต่างกันมีระดับความเห็นต่อธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานในภาพรวมที่ไม่แตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะว่า ผู้สูงอายุอาจมีประสบการณ์และความคุ้นเคยกับรูปแบบการบริหารในอดีต ทำให้มองเห็นคุณค่าของหลักธรรมาภิบาลแตกต่างจากคนรุ่นใหม่ที่อาจคาดหวังความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมมากกว่า วัยทำงานอาจให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ขณะที่วัยรุ่นอาจสนใจเรื่องความยุติธรรม การมีส่วนร่วม และความโปร่งใสในการบริหารงานมากกว่า คนรุ่นใหม่เข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านโซเชียลมีเดียได้รวดเร็ว จึงอาจรับรู้และวิจารณ์การบริหารของท้องถิ่นได้อย่างทันสถานการณ์มากกว่าคนรุ่นเก่าที่พึ่งพาสื่อดั้งเดิม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของงันทีนิ ภูธรรมะ (2563) วิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในหน่วยงานที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระชัยณรงค์ กนต์สีโล (อินทร์แก้ว) (2562) วิจัยเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโมถ้าย อำเภอยะหา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโมถ้าย อำเภอยะหา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มี อายุ ระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.3 ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผู้บริหารตามการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ไม่แตกต่าง อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ของการบริหารที่โปร่งใส เป็นธรรม และมีส่วนร่วม มากกว่าปัจจัยส่วนบุคคล หรืออาจเนื่องจากประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่คล้ายคลึงกัน และมีประสบการณ์ตรงกับการบริหารในพื้นที่เดียวกัน ซึ่งส่งผลให้มีทัศนคติในทิศทางเดียวกัน และอาจเนื่องมาจากประชาชนในพื้นที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารงานในรูปแบบเดียวกัน และมีประสบการณ์ตรงจากการบริหารของผู้บริหารท้องถิ่นชุดเดียวกัน ทำให้มีทัศนคติและการรับรู้ต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ไม่แตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันท์นัช ผลแสง และบุญเหลือ บุษปมาลา (2565) วิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกลางใหญ่อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ผลการเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกลางใหญ่อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพพบว่าประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกลางใหญ่ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชิษณุพงศ์ อ่อนศิริ และชาญยุทธ หาญชนะ (2565) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอนองแสง จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอนองแสง จังหวัดอุดรธานี ที่จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และระดับตำแหน่ง โดยภาพรวมพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และระดับตำแหน่งที่แตกต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอนองแสง จังหวัดอุดรธานี ไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ของผู้บริหารเทศบาลเมืองเลยโดยรวมอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.69) โดยด้านที่ได้คะแนนสูงสุดคือ “การกระจายอำนาจ” รองลงมาคือ “ความเสมอภาค” และด้านที่ต่ำสุดคือ “ความโปร่งใส” เมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า “สถานภาพและอายุ” ที่ต่างกัน ส่งผลให้ความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (0.05) ขณะที่ “เพศ การศึกษา อาชีพ และรายได้” ไม่ทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

1.1 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อความโปร่งใส โดยพัฒนาเว็บไซต์เทศบาลให้ทันสมัย และใช้งานง่าย มีระบบร้องเรียนออนไลน์ ระบบติดตามเรื่องร้องเรียน และระบบ E-Service สำหรับการบริการประชาชน และใช้ระบบกล้องวงจรปิด และการรายงานแบบเรียลไทม์ในโครงการสาธารณะ เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การก่อสร้าง

1.2 เปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ โดยจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของเทศบาลผ่านเว็บไซต์หรือเพจเฟซบุ๊กอย่างสม่ำเสมอ เช่น งบประมาณ รายรับ-รายจ่าย แผนพัฒนา และโครงการต่าง ๆ และจัดตั้ง “ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาล” ให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกและรวดเร็ว

1.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น เปิดเวทีประชาคมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนดำเนินโครงการสำคัญ ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาล และสนับสนุนการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภาคประชาชน หรือ “ชมรมคนดูเทศบาล”

1.4 พัฒนาศักยภาพบุคลากร เช่น จัดอบรมเจ้าหน้าที่ให้เข้าใจเรื่องธรรมาภิบาล ความโปร่งใส และจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความรับผิดชอบต่อสังคม ความซื่อสัตย์ และการตรวจสอบได้

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย

2.2 ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาเทศบาล ข้าราชการ และประชาชน เกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย

2.3 ควรการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมาภิบาลกับการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ์วี เลขกุล. (2561). *ธรรมาภิบาลวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการของเทศบาลในเขตภาคใต้ของประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่).
- โกวิท พวงงาม. (2552). *การปกครองท้องถิ่นไทย: หลักการและมิติใหม่ในอนาคต*. พิมพ์ครั้งที่ 7 ปรับปรุงใหม่. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ชนิดาภา สอนโต และพิชัยรัฐ หมั่นด้วง. (2567). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนาหนองหุ้ม อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต).
- ชติณัฐ ไชศรี. (2566). *ธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- ชิษณุพงศ์ อ่อนศิริ และชาญยุทธ หาญชนะ. (2565). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอนองแสง จังหวัดอุดรธานี*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต).
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2550). *การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น : อภิธานศัพท์ของอารยธรรมโลก*. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- พีระ พันธุ์งาม. (2561). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังซ้าย อำเภอลำปาง*, *วารสารบัณฑิตศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 16(1), 229-247.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2546). *ธรรมาภิบาล: หลักการเพื่อการบริหารรัฐกิจแนวใหม่*. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, ปี 2546.
- นรนิติ เศรษฐบุตร. (2550). *รัฐธรรมนูญกับการเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วุฒิสกดิ์ เพียรจิตร. (2564). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลหมอนนาง อำเภอนันทนิคม จังหวัดชลบุรี*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- วิษณุกร นาคธน. (2549). *ระบบการปกครองท้องถิ่นของประเทศไทย*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

สำนักงานสถิติจังหวัดเลย. (2563). *รายงานสถิติจังหวัดเลย พ.ศ. 2562*. สำนักงานสถิติจังหวัดเลย.
Yamane, Taro. (1960). *Statistics; An Introductory Analysis*. New York University. (886)